

Sygn. akt II UK 387/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku A.J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

z udziałem zainteresowanej P. C.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3 września 2020 r.,

skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddała skargę kasacyjną,

2. zasądza od A. J. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,

3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...]. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że A.J. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu jako pracownik płatnika składek P. C. w okresie od 1 lutego 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.

Wyrokiem z dnia 19 lipca 2016 r., w sprawie III U (...), Sąd Okręgowy w K. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, że A. J. od 1 lutego 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnym, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu, jako pracownik u płatnika składek P. C. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) Szkoła Języków Obcych C. z siedzibą w B.

W sprawie ustalono, że P. C. w 2013 r. rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie nauki języka obcego z siedzibą w B. W ramach prowadzonej działalności P. C. nie zatrudniała nikogo. Z odwołującą się znała się wcześniej - od 2007 r., a w 2009 r. pracowała u A. J. w barze na stanowisku barmanki. Przystępując do pracy, odwołująca się nie poinformowała pracodawcy, że jest w ciąży. Odwołująca się przeszła szkolenie BHP, dostarczyła zaświadczenie o zdolności do pracy. A. J. pracowała codziennie przez 8 godzin i przygotowywała dla pracodawcy materiały dydaktyczne, tworzyła plan pracy na konkretne tematy wyznaczone przez pracodawcę, kserowała potrzebne materiały, roznosiła ulotki na terenie K. i B., przygotowywała prezentację. Często wyszukiwała odpowiednie materiały potrzebne do zajęć, tj. nauki języka hiszpańskiego. Ponadto wyszukiwała osoby, którym mogłaby na terenie K. udzielać korepetycji z języka angielskiego. Z pracodawcą widywała się w B., jeździła tam 2,3 razy w tygodniu. Bieżący nadzór nad ubezpieczoną sprawowała P. C. za pomocą poczty mailowej oraz podczas osobistych spotkań w B. A.J. pracowała efektywnie do 8 kwietnia 2014 r., po czym stała się niezdolna do pracy w związku z ciążą. Za okres niezdolności do pracy - od 8 kwietnia 2014 r. do 10 maja 2014 r. - wynagrodzenie wypłacił pracodawca, a następnie organ rentowy wypłacił zasiłek chorobowy za okres od 11 maja 2014 r. do 5 sierpnia 2014 r. Odwołująca się urodziła dziecko w 6 sierpnia 2014 r. i od tego dnia do 4 sierpnia 2015 r. przebywała na zasiłku macierzyńskim. W związku z

likwidacją zakładu pracy stosunek pracy pomiędzy P. C. i A. J. ustał w dniu 31 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w sytuacji, gdy po zawarciu umowy o pracę pracownik podejmuje pracę i ją wykonuje a pracodawca godzi się na to, nie można mówić o pozorności umowy. Jego zdaniem, taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, gdyż początkowy etap pracy był etapem wprowadzenia odwołującej się do specyfiki działalności i szkolenia się pod kierownictwem P. C. Odwołująca się zajmowała się rozpowszechnianiem broszurek, ulotek informacyjnych, które rozdawała na ulicach w szkołach. Ponadto sporządzała na polecenie pracodawcy materiały potrzebne do szkoleń. Zatem A.J. wykonywała nałożone na nią obowiązki w obowiązującym ją wymiarze czasu pracy. Były one związane z prowadzoną przez odwołującego działalnością w zakresie prowadzenia szkoły językowej.

Sąd Apelacyjny w (...), w wyniku apelacji organu rentowego, wyrokiem z dnia 17 stycznia 2018 r. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że zgromadzone dowody nie potwierdzają, aby odwołująca się faktycznie wykonywała pracę na stanowisku lektora, wynikającym z zawartej umowy o pracę. Z ustaleń Sądu Okręgowego nie wynikało zresztą, aby odwołująca się takie obowiązki wykonywała, bowiem Sąd pierwszej instancji ustalił, że zajmowała się ona rozpowszechnianiem broszurek, ulotek informacyjnych, które rozdawała na ulicach w szkołach oraz sporządzała na polecenie pracodawcy materiały potrzebne do szkoleń. W konkluzji stwierdził, że w niniejszej sprawie sporna umowa o pracę nie była faktycznie przez odwołującą się wykonywana, gdyż strony umowy o pracę w istocie nie miały zamiaru nawiązania stosunku prawnego o cechach określonych w art. 22 § 1 k.p., co prowadzi do wniosku o jej pozorności (art. 83 § 1 k.c.).

Odwołująca się wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienia miały wpływ na wynik sprawy, tj. art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., polegające na sporządzeniu uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji w sposób wadliwy, tj. uniemożliwiający kontrolę kasacyjną zaskarżonego w zakresie stanu faktycznego, jaki Sąd instancji przyjął za podstawę swojego

orzeczenia, faktów, które uznał za udowodnione oraz powodów, dla których część dowodów przeprowadzonych w sprawie została całkowicie pominięta przez Sąd drugiej instancji; art. 382 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c., polegające na całkowitym pominięciu przez Sąd drugiej instancji części dowodów przeprowadzonych przez Sąd pierwszej instancji w postaci zeznań skarżącej oraz świadków, podczas gdy dowody te były kluczowe dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, co w konsekwencji doprowadziło do orzeczenia przez Sąd drugiej instancji w oparciu o fragment, a nie całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie; art. 232 k.p.c. „w związku z art. i k.c.”, przez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że ciężar dowodu na okoliczność podlegania ubezpieczeniu społecznemu spoczywał na skarżącej, która, zdaniem Sądu drugiej instancji, nie wykazała faktycznego świadczenia pracy, podczas gdy ciężar dowodu w zakresie istnienia przesłanek wyłączających obowiązek ubezpieczenia, a tym samym prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, spoczywać powinien na organie rentowym.

Skarżąca zarzuciła również naruszenie prawa materialnego, tj. art. 83 § 1 k.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy sporna umowa nie była dotknięta wadą pozorności.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania (w tym również w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu za wszystkie instancje), ewentualnie w przypadku stwierdzenia, iż podstawa kasacyjna w zakresie naruszenia przepisów postępowania jest nieuzasadniona - o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy oraz przyznanie pełnomocnikowi skarżącej zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej wynikającej z norm prawem przepisanych, gdyż nie została ona opłacona w całości ani w części.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniosł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i w obu przypadkach o zasądzenie od odwołującej się na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty naruszenia przepisów postępowania nie są zasadne.

Co do art. 382 k.p.c., należy przypomnieć, że zgodnie z jego treścią, sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Materiałem zebrany w rozumieniu tego przepisu są zaś twierdzenia, wnioski i zarzuty stron oraz przeprowadzone dowody. Do naruszenia art. 382 k.p.c. dochodzi wówczas, gdy skarżący wykaże, że sąd drugiej instancji bezpodstawnie nie uzupełnił postępowania dowodowego lub pominął część zebranego materiału, jeżeli uchybienia te mogły mieć wpływ na wynik sprawy, albo kiedy mimo przeprowadzenia postępowania dowodowego orzekł wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przez sąd pierwszej instancji lub oparł swoje rozstrzygnięcie na własnym materiale, pomijając wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1998 r., II CKN 815/97, Wokanda 1999 nr 1, s. 6 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 marca 1999 r., II UKN 520/98, OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 372; z dnia 8 grudnia 1999 r., II CKN 587/98, LEX nr 479343; z dnia 6 lipca 2000 r., V CKN 256/00, LEX nr 52657; z dnia 13 września 2001 r., I CKN 237/99, LEX nr 52348; z dnia 22 lipca 2004 r., II CK 477/03, LEX nr 269787; z dnia 10 stycznia 2008 r., IV CSK 339/07, LEX nr 492178; z dnia 24 kwietnia 2008 r., IV CSK 39/08, LEX nr 424361 i z dnia 24 czerwca 2008 r., II PK 323/07, LEX nr 491386).

Z kolei na temat wagi naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. jako podstawy skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy wypowiadał się wielokrotnie, wyjaśniając, że naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. z reguły nie ma wpływu na treść wyroku, gdyż uzasadnienie sporządzane jest dopiero po jego wydaniu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 lipca 1998 r., I PKN 220/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 482; z dnia 9 lipca 1998 r., I PKN 234/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 487; z dnia 7 kwietnia 1999 r., I PKN 653/98, OSNAPiUS 2000 nr 11, poz. 427 oraz z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352). Wyjątkowo jednak, niezgodne z art. 328 § 2 k.p.c. sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji może stanowić

usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, gdy niezachowanie jego wymagań konstrukcyjnych będzie czynić zasadnym kasacyjny zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego zastosowanie do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352) lub gdy uniemożliwia to całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX nr 109420 oraz z dnia 15 lipca 2011 r., I UK 325/10, LEX nr 949020) albo nie pozwala na jego kontrolę kasacyjną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, LEX nr 78271; z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 67/11, LEX nr 970061). Podobny pogląd Sąd Najwyższy wyraził w motywach w wyroku z dnia 2 czerwca 2011 r., I CSK 581/10 (LEX nr 950715), wywodząc, że sporządzenie uzasadnienia nieodpowiadającego warunkom, jakie stawia wymieniony przepis, może wyjątkowo wypełniać podstawę kasacyjną przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Ma to jednak miejsce wówczas, gdy wskutek uchybienia konkretnym wymaganiom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej, czyli gdy stwierdzone wady mogły mieć szczególnie negatywny wpływ na wynik sprawy.

Wbrew zarzutom skarżącej, Sąd drugiej instancji nie pominął żadnych dowodów, które były uwzględnione przez Sąd pierwszej instancji, tyle tylko że z nich nie wynikało, aby skarżąca wykonywała pracę lektora (czego również nie ustalił Sąd pierwszej instancji). Innymi słowy, Sąd drugiej instancji, wskazał na dowody przeprowadzone przed Sądem pierwszej instancji, z których wynikało, że czynności, które wykonywała skarżąca nie wynikały z umowy o pracę. W związku z tym jasne jest też, dlaczego Sąd drugiej instancji przyjął pozorność umowy o pracę. Zadecydowało o tym właśnie to, że ustalony w oparciu o przeprowadzone dowody zeznań skarżącej i świadków zakres czynności nie potwierdził pracy skarżącej na stanowisku lektora.

Jeśli natomiast chodzi o zarzut naruszenia art. 232 k.p.c., prawdopodobnie w związku z art. 6 k.c., to wprawdzie Sąd Najwyższy przyjmuje, że ciężar dowodu fikcyjności zgłoszenia do ubezpieczenia spoczywa na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki

(por. wyroki: z dnia 15 lutego 2007 r., I UK 269/06 OSNP 2008 nr 5-6 poz. 78 oraz z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 74/10 LexPolonica nr 2577749), jednakże art. 6 k.c. określający reguły dowodzenia nie stanowi samodzielnej podstawy prawnej rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 listopada 1997 r., I PKN 375/97 OSNAPiUS 1998 nr 18 poz. 537 i z dnia 12 stycznia 1999 r., I PKN 536/98 OSNAPiUS 2000 nr 5 poz. 176). Zasady przewidziane w tym przepisie dotyczą jedynie negatywnych skutków związanych z nieudowodnieniem przez stronę faktów, z których wywodzi ona skutki prawne (aspekt materialnoprawny rozkładu ciężaru dowodu). Inaczej rzecz ujmując, regulacja zawarta w art. 6 k.c. koresponduje wyłącznie z etapem, w którym odtwarza się fakty, jej wpływ na subsumcję ma charakter wtórny, zachodzi tylko wówczas, gdy sąd uzna, że określone okoliczności faktyczne powoływane przez stronę nie mają pokrycia w materiale dowodowym. Wynika to stąd, że ciężar udowodnienia (*onus probandi*) pozwala rozstrzygnąć sprawę merytorycznie, także wówczas, gdy sąd nie zdołał w ogóle (w pewnej części) wyjaśnić stanu faktycznego sprawy. Wówczas konsekwencje procesowe tego ponosi strona, na której dowód spoczywał. Jeżeli natomiast istotne fakty zostaną ustalone, to podlegają one ocenie z punktu widzenia przepisów prawa materialnego, niezależnie od tego, która ze stron podjęła w tym zakresie inicjatywę dowodową (powód, pozwany, czy nawet dowód został przeprowadzony z urzędu, por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 stycznia 2008 r., I UK 223/2007 LEX nr 442836, LexPolonica nr 2096627 i z dnia 12 stycznia 2011 r., II PK 129/2010 LEX nr 737385, LexPolonica nr 2538072). W takiej sytuacji sąd, oceniając materiał dowodowy, kieruje się metodą poznawczą z art. 233 § 1 k.p.c., i na tej podstawie dokonuje wiążących ustaleń stanu faktycznego, które „podciągane” są pod odtworzony zakres desygnatów normy prawa materialnego. Tak też było w niniejszej sprawie, odwołanie nie zostało oddalone z uwagi na nieudowodnienie przez skarżącą faktu świadczenia pracy, ale dlatego, że dowody przez nią przedłożone potwierdziły wykonywanie innej pracy niż miałoby to wynikać z umowy o pracę.

Przechodząc do zarzutu naruszenia art. 83 § 1 k.c., należy zauważyć, że zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego, bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego

ubezpieczenia społecznego. Fikcyjne zawarcie umowy o pracę, czyli niezwiązane z wykonywaniem pracy, powoduje, że dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń następuje pod pozorem zatrudnienia. Jednakże o nieobjęciu obowiązkiem ubezpieczeń społecznych w przypadku zgłoszenia do ubezpieczeń osoby niebędącej pracownikiem nie decyduje nieważność umowy o pracę, ale fakt, że osoba ta faktycznie nie pozostaje w stosunku pracy. Osoba, która zawarła fikcyjną umowę o pracę, nie podlega ubezpieczeniu społecznemu i nie nabywa prawa do świadczeń wypływających z tego ubezpieczenia. Jeżeli jednak stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia, wady oświadczenia woli dotyczące umowę o pracę, nawet powodujące jej nieważność, nie skutkują w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 marca 1999 r., II UKN 512/98, OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 368; z dnia 17 grudnia 1996 r., II UKN 32/96, OSNAPiUS 1997 nr 15, poz. 275; z dnia 17 marca 1998 r., II UKN 568/97, OSNAPiUS 1999 nr 5, poz. 187; z dnia 28 lutego 2001, II UKN 244/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 496; z dnia 2 czerwca 2006 r., I UK 337/05, Wokanda 2006 nr 12, poz. 29; z dnia 6 marca 2007 r., I UK 302/06, OSNP 2008 nr 7-8, poz. 110; z dnia 4 października 2007 r., I UK 116/07, OSNP 2008 nr 23-24, poz. 355; z dnia 19 lutego 2008 r., II UK 122/07, LEX nr 448905; z dnia 11 maja 2009 r., I UK 15/09, LEX nr 512998; z dnia 5 czerwca 2009 r., I UK 21/09, LEX 515699; z dnia 19 stycznia 2010 r., I UK 281/09, LEX nr 577826; z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 204/09, LEX nr 590241; z dnia 21 maja 2010 r., I UK 43/10, LEX nr 619658; z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 74/10, LEX nr 653664; z dnia 26 lutego 2013 r., I UK 417/12, LEX nr 155208; z dnia 14 listopada 2013 r., II UK 136/13, OSNP 2015 nr 2, poz. 24; z dnia 17 marca 2016 r., III UK 83/15, LEX nr 2026236 i z dnia 17 maja 2016 r., I PK 139/15, LEX nr 2057610). Poglądy te dotyczą jednak zasadniczo faktycznego wykonywania obowiązków wynikających z zawartej umowy o pracę, a nie jakichkolwiek czynności na rzecz domniemanego pracodawcy. Te bowiem mogą wynikać z innego stosunku prawnego bądź wreszcie stanowić instrument demonstrowania, dla zewnętrznego odbioru, wykonywania nieistniejącego stosunku prawnego. Czynności faktyczne podjęte nie w związku z wypełnianiem obowiązków wynikających z treści umowy o pracę, lecz mające na celu jedynie ukazanie na zewnątrz pozornych oświadczeń

woli (art. 83 § 1 k.c.), nie są dowodem, że pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca pracę tę przyjmował i wypłacał za nią wynagrodzenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013 r., I UK 649/12, LEX nr 1365885, w którym wyjaśniono, że pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie woli stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana; dla wywołania na zewnątrz takiego przeświadczenia strony fikcyjnej umowy o pracę częstokroć dokonują czynności faktycznych pozorujących realizację tej umowy. Takie czynności nie mogą zostać uznane za świadczenie pracy, gdyż ich wykonywanie nie jest związane z wypełnianiem obowiązków wynikających z treści umowy o pracę, lecz ma na celu uwiarygodnienie na zewnątrz pozornych oświadczeń woli).

Wyjątkowo jedynie świadczenie pracy na innych warunkach niż określone w umowie o pracę, ale w okolicznościach pozwalających na ocenę, że była to praca podporządkowana, którą można kwalifikować według cech istotnych stosunku pracy przewidzianych w art. 22 § 1 k.p., może prowadzić do zakwestionowania poglądu o pozorności umowy o pracę (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2013 r., II PK 299/12, OSNP 2014 nr 7, poz. 100).

Ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji (i niezakwestionowane przez Sąd drugiej instancji) pozwalają na wniosek, że strony nie tylko nie zawarły ważnej umowy o pracę, ale także nie połączyły się faktycznie stosunkiem pracy. Czynności, które wykonywała skarżąca, nie wynikały z zawartej umowy o pracę, a ich charakter i sposób realizacji nie wykazywały cech charakterystycznych stosunku pracy (art. 22 § 1 k.p.) w sposób na tyle silny, aby uznać, że strony w istocie (poza fikcyjną umową o pracę na stanowisku lektora) w sposób dorozumiany zawarły umowę o pracę, której przedmiotem miałoby być reklamowanie usług (...) Szkoły Języków Obcych C. czy przygotowywanie dla pracodawcy materiałów dydaktycznych, kserowanie potrzebnych materiałów, czy też inne mgliście określone obowiązki, pt. „tworzenie planu pracy na konkretne tematy wyznaczone

przez pracodawcę”.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie § 2 i § 15 ust. 2 w związku z § 16 ust. 4 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68) oraz art. 102 k.p.c.